

2024/2603

8.10.2024

**EUROOPA LIIDU, ISLANDI, LIECHTENSTEINI VÜRSTIRIIGI JA NORRA KUNINGRIIGI VAHELINE
LEPING FINANTSMEHCHANISMI KOHTA AJAVAHEMIUKS MAI 2021 – APRILL 2028**

EUROOPA LIIT,

ISLAND,

LIECHTENSTEINI VÜRSTIRIIG,

NORRA KUNINGRIIG,

ARVESTADES et Euroopa Majanduspiirkonna lepingu („EMP leping“) lepinguosalistes leppisid kokku vajaduses vähendada piirkondade vahelist majanduslikku ja sotsiaalset ebavõrdsust, eesmärgiga edendada omavaheliste kaubandus- ja majandussuhete järjepidevat ja tasakaalustatud tugevdamist,

ARVESTADES et EFTA riigid on kõnealuse eesmärgi saavutamiseks loonud Euroopa Majanduspiirkonna kontekstis finantsmehhanismi,

ARVESTADES et EMP finantsmehhanismi aastateks 2004–2009 reguleerivad sätted on esitatud EMP lepingu protokollis 38a ja protokollis 38a *addendum*’is,

ARVESTADES et EMP finantsmehhanismi aastateks 2009–2014 reguleerivad sätted on esitatud EMP lepingu protokollis 38b ja protokollis 38b *addendum*’is,

ARVESTADES et EMP finantsmehhanismi aastateks 2014–2021 reguleerivad sätted on esitatud EMP lepingu protokollis 38c,

ARVESTADES et vajadus leevendada majanduslikku ja sotsiaalset ebavõrdsust Euroopa Majanduspiirkonnas ei ole kadunud ja et seetõttu tuleks kehtestada uus EMP EFTA riikide rahalist toetust käsitlev mehhanism ajavahemikuks mai 2021 – aprill 2028,

ON OTSUSTANUD SÕLMIDA JÄRGMISE LEPINGU:

Artikkel 1

EMP lepingu artikkel 117 asendatakse järgmisega:

„ARTIKKEL 117

Finantsmehhanisme reguleerivad sätted on esitatud protokollis nr 38, protokollis nr 38a, protokollis nr 38a *addendum*’is, protokollis nr 38b, protokollis nr 38b *addendum*’is, protokollis nr 38c ja protokollis nr 38d.“

Artikkel 2

EMP lepingusse lisatakse protokollis nr 38c järele uus protokoll nr 38d. Protokollis nr 38d tekst on esitatud käesoleva lepingu lisas.

Artikkel 3

Lepinguosalised ratifitseerivad või kiidavad käesoleva lepingu heaks oma menetluse kohaselt. Ratifitseerimis- või heakskiitmiskirjad antakse hoiule Euroopa Liidu Nõukogu peasekretariaati.

Protokoll jõustub sellele kuupäevale järgneva teise kuu esimesel päeval, mil viimased ratifitseerimis- või heakskiitmiskirjad on hoiule antud.

Kuni lõigetes 1 ja 2 nimetatud menetluste lõpuleviimiseni kohaldatakse käesolevat lepingut ajutiselt alates viimase vastavasisulise teate saabumisele järgneva esimese kuu esimesest päevast.

Artikkel 4

Käesolev leping, mille originaal on koostatud ühes eksemplaris bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, iiri, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi, ungari ning islandi ja norra keeles, kusjuures tekstid kõigis nendes keeltes on võrdselt autentset, antakse hoiule Euroopa Liidu Nõukogu peasekretariaati, kes edastab tõestatud koopia igale lepinguosalisele.

Съставено в Брюксел на дванадесети септември две хиляди двадесет и четвърта година.

Hecho en Bruselas, el doce de septiembre de dos mil veinticuatro.

V Bruselu dne dvanáctého září dva tisíce dvacet čtyři.

Udfærdiget i Bruxelles den tolvte september to tusind og fireogtyve.

Geschehen zu Brüssel am zwölften September zweitausendvierundzwanzig.

Kahe tuhande kahekümne neljanda aasta septembrikuu kaheteistkümnendal päeval Brüsselis.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις δώδεκα Σεπτεμβρίου δύο χιλιάδες είκοσι τέσσερα.

Done at Brussels on the twelfth day of September in the year two thousand and twenty four.

Fait à Bruxelles, le douze septembre deux mille vingt-quatre.

Arna dhéanamh sa Bhruiséil, an dóú lá déag de Mheán Fómhair sa bhliain dhá mhíle fiche a ceathair.

Sastavljeno u Bruxellesu dvanaestog rujna godine dvije tisuće dvadeset četvrte.

Fatto a Bruxelles, addì dodici settembre duemilaventiquattro.

Briselē, divi tūkstoši divdesmit ceturťā gada divpadsmitajā septembrī.

Priimta du tūkstančiai dvidešimt ketvirtą metų rugsėjo dvyliką dieną Briuselyje.

Kelt Brüsszelben, a kétezer-huszonegyedik év szeptember havának tizenkettedik napján.

Magħmul fi Brussell, fit-tnax-il jum ta' Settembru fis-sena elfejn u erbgha u ghoxrin.

Gedaan te Brussel, twaalf september tweeduizend vierentwintig.

Sporządzono w Brukseli dnia dwunastego września roku dwa tysiące dwudziestego czwartego.

Feito em Bruxelas, em doze de setembro de dois mil e vinte e quatro.

Întocmit la Bruxelles la doisprezece septembrie două mii douăzeci și patru.

V Bruseli dvanásteho septembra dvetisícdvadsaťštyri.

V Bruslju, dvanajstega septembra dva tisoč štiriindvajset.

Tehty Brysselissä kahdentenaista päivänä syyskuuta vuonna kaksituhattakaksikymmentäneljä.

Som skedde i Bryssel den tolfte september år tjugohundratjugofyra.

Gjört í Brussel hinn tólfta september tvö þúsund tuttugu og fjögur.

Utferdiget i Brussel den tolvte september to tusen og tjuefire.

За Европейския съюз
 Por la Unión Europea
 Za Evropskou unii
 For Den Europæiske Union
 Für die Europäische Union
 Euroopa Liidu nimel
 Για την Ευρωπαϊκή Ένωση
 For the European Union
 Pour l'Union européenne
 Thar ceann an Aontais Eorpaigh
 Za Europsku uniju
 Per l'Unione europea
 Eiropas Savienības vārdā –
 Europos Sąjungos vardu
 Az Európai Unió részéről
 Ghall-Unjoni Ewropea
 Voor de Europese Unie
 W imieniu Unii Europejskiej
 Pela União Europeia
 Pentru Uniunea Europeană
 Za Európsku úniu
 Za Evropsko unijo
 Euroopan unionin puolesta
 För Europeiska unionen

Fyrir Ísland

Für das Fürstentum Liechtenstein

For Kongeriket Norge

LISA

PROTOKOLL nr 38d

EMP finantsmehhanismi (2021–2028) kohta

Artikkel 1

1) Eesmärgid

Island, Liechtenstein ja Norra („EFTA riigid“) panustavad sotsiaalse ja majandusliku ebavõrdsuse vähendamisse Euroopa Majanduspiirkonnas ja suhete tugevdamisse toetust saavate riikidega, toetades sel eesmärgil rahaliselt artiklis 3 nimetatud valdkondlikke prioriteete ⁽¹⁾.

2) Ühised väärtused ja põhimõtted

EMP finantsmehhanismi (2021–2028) aluseks on ühised väärtused ja põhimõtted – inimväärikus, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste õiguste austamine.

Kõik EMP finantsmehhanismist rahastatavad programmid ja meetmed peavad olema nende väärtuste ja põhimõtetega kooskõlas ning ei tohi toetada selliseid tegevusi, mille puhul see kooskõla puudub. Nende rakendamisel järgitakse asjaomastes õigusaktides ja standardites sätestatud põhiõigusi ja -kohustusi.

Artikkel 2

Kohustused

Artiklis 1 sätestatud rahalise toetuse summa on 1 705 000 000 eurot. Lisaks tehakse 100 000 000 euro suurune täiendav rahaline toetus kättesaadavaks projektidele, mis on seotud Ukrainasse sissetungi tagajärjel tekkinud probleemidega. Need toetused tehakse kättesaadavaks iga-aastaste 257 860 000 euro suuruste osadena ajavahemikus 1. maist 2021 kuni 30. aprillini 2028, viimane kaasa arvatud.

Kogusumma koosneb riigipõhistest eraldistest, nagu on kirjeldatud artiklis 6, koos artiklis 7 täpsustatud fondidega.

Artikkel 3

1) Valdkondlikud prioriteedid

Riigipõhised eraldised tehakse kättesaadavaks järgmiste üldiste valdkondlike prioriteetide edendamiseks:

- a) Euroopa rohepööre;
- b) demokraatia, õigusriik ja inimõigused;
- c) sotsiaalne kaasatus ja vastupidavus.

Nimetatud valdkondlike prioriteetide raames on programmitöö suunad sätestatud käesoleva protokollis lisas. Nende programmitöö suundade sisu üle otsustatakse pärast konsulteerimist toetust saavate riikidega.

2) Toetust saavate riikide vajadused

Programmitöö suunad valitakse, neid suunatakse ja kohandatakse vastavalt iga toetust saava riigi vajadustele, võttes arvesse riigi ja toetuse suurust. Selleks järgitav menetlus on sätestatud artikli 9 lõikes 5.

Artikkel 4

1) Vastastikuse mõistmise memorandumid

Et tagada keskendumine esmatähtsatele valdkondadele ja tõhus rakendamine kooskõlas artiklis 1 osutatud üldeesmärkidega ja võttes arvesse ELi poliitikat ja riigipõhiseid soovitusi, samuti liikmesriikide ja Euroopa Komisjoni vahel sõlmitud partnerluslepinguid, peavad EFTA riigid iga toetust saava riigiga artikli 9 lõike 5 kohaselt läbirääkimisi vastastikuse mõistmise memorandumi üle.

⁽¹⁾ Kui ei ole sätestatud teisiti, käsitatakse käesolevas protokollis viiteid artiklitele viidetena käesoleva protokollis artiklitele.

2) Konsultatsioonid Euroopa Komisjoniga

Konsultatsioonid Euroopa Komisjoniga toimuvad strateegilisel tasandil ja neid peetakse vastastikuse mõistmise memorandumite üle peetavate läbirääkimiste käigus, et edendada täiendavust ja koostoimet ELi ühtekuuluvuspoliitikaga.

Artikkel 5

1) Kaasrahastamine

Riigipõhiste eraldiste raames rakendatavate programmide puhul, mille rakendamise eest vastutavad toetust saavad riigid, ei ületa EFTA toetus 85 % programmi maksumusest, kui EFTA riigid ei ole otsustanud teisiti.

2) Riigiabi

Järgitakse riigiabi suhtes kohaldatavaid eeskirju.

3) Vastutus

EFTA riikide vastutus seoses projektiga piirdub rahaliste vahendite andmisega vastavalt kooskõlastatud kavale. Seega ei võta EFTA riigid vastutust kolmandate isikute ees.

Artikkel 6

Riigipõhised eraldised

Riigipõhised eraldised tehakse kättesaadavaks järgmistele toetust saavatele riikidele: Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Eesti, Kreeka, Küpros, Horvaatia, Leedu, Läti, Ungari, Malta, Poola, Portugal, Rumeenia, Sloveenia ja Slovakkia, järgmiselt:

Toetust saav riik	Vahendid (eurodes)
Bulgaaria	132 807 931
Horvaatia	68 018 840
Küpros	9 014 276
Tšehhi Vabariik	115 163 505
Eesti	36 750 087
Kreeka	159 320 451
Ungari	129 868 485
Läti	56 013 268
Leedu	60 274 987
Malta	5 710 418
Poola	472 614 415
Portugal	126 276 741
Rumeenia	304 642 069
Slovakkia	66 843 694
Sloveenia	25 580 833

Esitatud summad sisaldavad riigipõhiseid eraldisi, mis tehakse kättesaadavaks igale toetust saavale riigile kooskõlas artikli 9 lõikega 5, ning artiklis 7 osutatud kodanikuühiskonna fondi osa, millest saavad kasu kõik toetust saavad riigid.

Artikkel 7

EMP finantsmehhanismi raames tehakse kättesaadavaks kaks fondi. Need aitavad kaasa artiklis 1 määratletud EMP finantsmehhanismi (2021–2028) eesmärkide saavutamisele ja artiklis 3 osutatud valdkondlike prioriteetide saavutamisele. EFTA riigid võivad fondides osaleda partneritena.

1) Kodanikuühiskonna fond

10 % kogusummast eraldatakse kodanikuühiskonna fondile. Toetust saavate riikide jaotuskvoot on sätestatud artiklis 6.

5 % fondist eraldatakse riikidevahelistele algatustele.

2) Fond suutlikkuse suurendamiseks ning koostööks rahvusvaheliste organisatsioonide ja institutsioonidega

2 % kogusummast eraldatakse fondile suutlikkuse suurendamiseks ning koostööks rahvusvaheliste organisatsioonide ja institutsioonidega, muu hulgas Euroopa Nõukogu, OECD ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametiga (FRA). Fondi abil edendatakse toetust saavates riikides valdkondlikke prioriteete.

Artikkel 8

1) Kooskõlastamine Norra finantsmehhanismiga

Käesolevas protokollis sätestatud rahaline toetus kooskõlastatakse Norra finantsmehhanismiga ettenähtud Norra kahepoolse toetusega. Eelkõige tagavad EFTA riigid, et mõlema finantsmehhanismi protseduurid ja rakendustingimused on põhimõtteliselt samasugused.

2) Kooskõlastamine ELi ühtekuuluvuspoliitikaga

Mis tahes asjakohaseid muudatusi ELi ühtekuuluvuspoliitikas arvestatakse vastavalt vajadusele.

Artikkel 9

EMP finantsmehhanismi rakendamise suhtes kohaldatakse järgmist.

1) Koostöö

Artiklis 1 osutatud EMP finantsmehhanismi eesmärke püütakse saavutada toetust saavate riikide ja EFTA riikide vahelise tiheda koostöö raames, austades väärtusi ja põhimõtteid ning järgides artikli 1 lõikes 2 osutatud õigusi ja kohustusi.

2) Rakendamise põhimõtted

Kõigis rakendusetappides kohaldatakse maksimaalselt läbipaistvuse, vastutuse ja kulutasuvuse, samuti hea valitsemistava, partnerluse ja mitmetasandilise valitsemise, kestliku arengu, soolise võrdsuslikkuse ja mittediskrimineerimise põhimõtteid.

3) Fondide valitsemine

Nagu on sätestatud artiklis 7, juhivad kaht kõnealust fondi EFTA riigid, kes vastutavad rakendamise, sealhulgas valitsemise ja kontrolli eest.

4) Finantsmehhanismi komitee

EFTA riigid moodustavad EMP finantsmehhanismi üldiseks juhtimiseks komitee. Täiendavad sätted EMP finantsmehhanismi rakendamiseks, sealhulgas lihtsustamismeetmed rakendamise tõhususe ja tulemuslikkuse tagamiseks, kehtestavad EFTA riigid pärast konsulteerimist toetust saavate riikidega, keda võib abistada komisjon. EFTA riigid püüavad esitada nimetatud sätted enne vastastikuse mõistmise memorandumite allakirjutamist.

5) Läbirääkimised vastastikuse mõistmise memorandumite üle

EFTA riigid peavad iga toetust saava riigiga läbirääkimisi vastastikuse mõistmise memorandumide üle, mis käsitleb asjaomast riigipõhist eraldist, välja arvatud artiklis 7 ja käesoleva artikli lõikes 3 osutatud fondid. Vastastikuse mõistmise memorandumis sätestatakse programmid, vahendite jaotus programmitöö suundade vahel, juhtimis- ja kontrollstruktuurid ning kohaldatavad tingimused.

6) Rakendamine

- a) Vastastikuse mõistmise memorandumite alusel esitavad toetust saavad riigid konkreetsete programmide ettepanekud EFTA riikidele, kes hindavad ettepanekuid ja kiidavad need heaks ning sõlmivad toetust saavate riikidega iga programmi kohta eraldi toetuslepingu koos asjaomaste tingimuste, riskihindamis- ja -maandamismeetmetega.
- b) Kokkulepitud programmide rakendamise eest vastutavad toetust saavad riigid, kes loovad sujuva rakendamise ja haldamise tagamiseks asjakohase haldus- ja kontrollisüsteemi.
- c) EFTA riigid võivad korraldada kontrolle vastavalt riiklikele eeskirjadele. Toetust saavad riigid peavad selleks osutama igakülget abi ning esitama vajaduse korral teavet ja andmeid.
- d) Kohustuste täitmise tagamiseks võivad EFTA riigid pärast hindamist ja pärast toetust saava riigi ärakuulamist võtta asjakohaseid ja proportsionaalseid meetmeid, sealhulgas peatada maksed ja nõuda vahendid tagasi.
- e) Laiaulatusliku osaluse tagamiseks sõlmitakse võimaluse korral partnerlusi rahalise toetuse ettevalmistamiseks, rakendamiseks, järelevalveks ja hindamiseks. Partnerite hulka võivad kuuluda muu hulgas toetust saavate riikide ja EFTA riikide kohaliku, piirkondliku ja riikliku tasandi osalejad, samuti erasektori ja kodanikuühiskonna esindajad ning sotsiaalpartnerid.
- f) Vastavalt riigihangete suhtes kohaldatavatele eeskirjadele võib programmide raames toetust saavate riikide projekte rakendada muu hulgas toetust saavates riikides ja EFTA riikides asuvate üksuste vahelises koostöös.

7) Halduskulud

EFTA riikide halduskulud kaetakse artiklis 2 osutatud kogusummast ning neid täpsustatakse käesoleva artikli lõikes 4 osutatud rakendussätetes. Artiklis 7 osutatud fondide halduskulud kaetakse fondidele eraldatud summast.

8) Aruandlus

EFTA riigid esitavad aruandeid oma panuse kohta EMP finantsmehhanismi eesmärkide saavutamisse.

*Artikkel 10***Läbivaatamine**

Ilma et see piiraks EMP lepingu järgseid õigusi ja kohustusi, vaatavad lepinguosalised artiklis 2 kindlaks määratud perioodi lõpul EMP lepingu artikli 115 kohaselt läbi vajaduse võidelda Euroopa Majanduspiirkonna piires majandusliku ja sotsiaalse ebavõrdsusega.

PROTOKOLLI nr 38d LISA

Rohepööre

Keskkonnahoidlik ettevõtlus ja innovatsioon

Teadusuuringud ja innovatsioon

Haridus, koolitus ja noorte tööhõive

Kultuur

Kohalik areng, hea valitsemistava ja kaasamine

Romade kaasamine ja mõjuvõimu suurendamine

Rahvatervis

Suurõnnetuste ärahoidmine ja nendeks valmisolek

Õigussektor, sealhulgas koduvägivald ja sooline vägivald, õiguskaitse kättesaadavus, kinnipidamisasutused, raske ja organiseeritud kuritegevus

Varjupaik, ränne ja lõimimine

Institutsioonidevaheline koostöö ja suutlikkuse suurendamine

Toetust saavad riigid saavad kasu ka projektidest, mida rahastavad:

Kodanikuühiskonna fond

Fond suutlikkuse suurendamiseks ning koostööks rahvusvaheliste partnerorganisatsioonide ja institutsioonidega

Sooline võrdõiguslikkus ja digiüleminek integreeritakse kõikidesse asjaomastesse programmitöö suundadesse ja need on osa kõnealustest programmitöö suundadest.